

ΑΠΟ ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΘΕΟΦΑΝΩ

'Από την ταβέρνα στὸν Αὐτοκρατορικὸ θρόνο. Θεοφανῶ και Ρωμανός. Ὁ μυστηριώδης θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος. Ἡ ἀντιβασιλεία τῆς Θεοφανούς. Ὁ ἔνδοξος στρατηλάτης Νικηφόρος Φωκάς. Ὁ ἔρως του και ὁ γάμος του με τὴ Θεοφανῶ. Ἡ ἔργη τοῦ πατριαρχοῦ. Ὁ Ἰωάννης Τσιμισχῆς. Τὰ ἐγκλήματα τῆς Θεοφανούς. Ἡ δολοφονία τοῦ Νικηφόρου Φωκά. Ἐξορία και ἐγατάλειψις, κλπ.

Μέσα στὴ σειρά τῶν αὐτοκρατειρῶν τοῦ Βυζαντίου, ἡ Θεοφανῶ εἶνε ἐξ ἴσου σχεδὸν περιφρημὴ ὅσο και ἡ Θεοδώρα. Ἦταν κόρη ἐνὸς φτωχοῦ Μανιάτη ταβερνιάρη και πρὸ τοῦ γάμου τῆς λεγόταν Ἀναστασία ἢ Ἀναστασά. Ἡ ὀμορφία τῆς ὅμως ἦταν ἀσύγκριτη, θεία κ' αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἀγαπήθηκε διαδοχικὰ ἀπὸ τρεῖς αὐτοκράτορες. Κοθῶς εἶνε πιθανώτερο τὴν ἀνοδοῦ τῆς στὸ θρόνο τὴν ὤφειλε στους περιφρημῶς ἐκείνους διαγωνισμοὺς καλλόνους πού γινόντουσαν σὶδ Βυζάντιο, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεγῆ σύζυγος γιὰ τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ γάμος τῆς με τὸ νεαρὸ Ρωμανὸ γιὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου VII ἔγινε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 956. Ὁ Ρωμανὸς ἦ'ανε προικισμένος μ' ἕνα σωρὸ φυσικὰ και ψυχικὰ χαρίσματα. Ὅτ' ἐν ἀνήλθε στὸ θρόνο, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του τὸ 959, ἦταν 21 ἔτους, ἡ δὲ Θεοφανῶ δεκατόξιμο. Ἐνας ἱστορικὸς γράφοντας σχετικῶς, λέει ὅτι ἡ Θεοφανῶ ἐδηλητήριασε τὸν πεθερὸ τῆς γιὰ ν' ἀνεβῆ γρηγορώτερα στὸ θρόνο. Ὡστόσο ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐξασκοῦσε τεραστία ἐπίδραση στὸ σύζυγό τῆς. Τίποτε δὲ γύρευε ἐκείνη πὺ νὰ μὴν τῆς τὸ ἔκανε ὁ Ρωμανός. Ἐτοὶ ἡ πρώτη φροντίδα τῆς νέας αὐτοκρατορίας ἦταν νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ παλάτι τὴν πεθερὰ τῆς βασίλισσα Ἐλένη και τίς πέντε κοινιάδες τῆς, τίς ὁποῖες με τὴ συγκατάθεση τοῦ συζύγου τῆς τίς ἐκλείσε μέσα σ' ἕνα μοναστήρι, παρ' ὅλες τίς ἱκεσίες και τοὺς θρόνους τῶν.

Στις 15 Μαρτίου 963, ὁ Ρωμανὸς ἐπέθανε ξαφνα. Οἱ περισσότεροι ἱστορικοὶ και χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς παραδέχονται ὅτι τὸν ἐδηλητήριασε ἡ Θεοφανῶ. Ὡστόσο τὸ γεγονός αὐτὸ φαίνεται κάπως ἀπίθανο γιὰτι κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑξή ἑτῶν τοῦ γάμου τους, ἡ διαγωγή τῆς ἀπέναντι του ἦταν ὀλοσδιόλου ἀμειπτος. Ἐξ ἄλλου δὲν ὑπῆρχε και κανεὶς λόγος γιὰ νὰ ἐπιδιώξει ἡ Θεοφανῶ τὸ θάνατο τοῦ συζύγου τῆς. Ἦταν αὐτοκράτειρα και παντοδύναμη και ἡ θέλησή τῆς ἦταν διαταγὴ γιὰ τὸ Ρωμανὸ. Τί ἄλλο ἤθελε;

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ Θεοφανῶ ἦταν εικοσιδύο χρόνων και εἶχε τέσσαρα παιδιὰ, δύο ἀγόρια και δύο κορίτσια. Χωρὶς ν' ἀρχῆ ἀνέλαβε ἀμέσως τὴν ἀντιβασιλεία ἐν ὀνόματι τῶν δύο πρωτότων παιδιῶν τῆς, τοῦ Βασιλείου πού ἦταν πέντε χρόνων και τοῦ Κωνσταντίνου πού ἦταν δύο. Μὰ ἡ κατάσταση ἦταν πολὺ δύσκολη γιὰ μὰ γυναῖκα και πρὸ πάντων μιά γυναῖκα φιλοδόξη. Κοιτὰ τῆς βρισκόταν ἕνας πρωθυπουργὸς πανίσχυρος, ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ Βρίγκας, ὁ ὁποῖος εἶχε κυβερνήσει δεσποτικὰ κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασιλείας τοῦ Ρωμανοῦ και ὁ ὁποῖος μπορούσε ν' ἀποτινάξει τὴν ἀντιβασιλεία γιὰ νὰ ἔχη αὐτὸς μόνος του τὴν ἐξουσία μέχρι τῆς ἐνηλικίωσης τῶν νεαρῶν πριγκίπων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά πάλι ἐπικεφαλῆς τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀσίας βρισκόταν ὁ πανένδοξος και νικητῆς στρατηγὸς Νικηφόρος Φωκάς, τοῦ ὁποῖου ἡ Θεοφανῶ φοβόταν πολὺ τίς φιλοδοξίες.

Ἐξυπνὴ γυναῖκα ὅπως ἦταν ἡ Θεοφανῶ, κατάλαβε ἀμέσως ὅτι ὁ λαοφίλιτος αὐτὸς στρατηγὸς ἦταν μιά δύναμις γι' αὐτὴ πού μπορούσε νὰ τῆ χρησιμοποίησῃ γιὰ νὰ ἐξουδετερώσει τίς φιλοδοξίες τοῦ Βρίγκα και νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ θρόνο τῆς. Ἀμέσως παρ' ὅλη τὴν ἀντίθεση τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς ἐκάλεσε τὸ Φωκὰ στὴν Κωνσταντινούπολη. Μόλις εἶδε ὁ Νικηφόρος Φωκάς γρηγορήθηκε ἀπὸ τὴν ὀμορφίαν τῆς και τὴν ἀγάπης παρὰφθορα.

Ἡ Αὐτοκρατορία ἀντελήφθη ἀμέσως τὸν ἔρωτά του και, χωρὶς νὰ τὸν συμμερίζεται, δὲν ἔπαισε, γιὰ λόγους πολιτικούς, νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ, ὅπως ἀργότερα γιὰ λόγους πολιτικούς, τὸν ἐπαντρεύθηκε. Οὕτε ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ γιὰτι ὁ Φωκάς ὄχι μόνον ἦταν τριάντα χρόνια μεγαλύτερος τῆς, μὰ ἦταν ἀκόμα και ἀσχημος, ὅλη του δὲ τῆ ζωὴ τὴν εἶχε περάσει ἀφοσιωμένος στὴ θρησκεία και μὴ νηστείες.

Ὁ Φωκάς ὅμως δὲ μπορούσε νὰ μείνῃ πολὺ στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰτι φοβόταν τὸ μῖσος τοῦ Βρίγκα. Ξαναγύρισε στὰ στρατεύματά του και ὅταν εἶδε ὅτι τὰ καταχθόνια σχέδια τοῦ ἔχθρου τοῦ ἀπειλοῦσαν πιά τὴ ζωὴ του, ἄφησε, παρ' ὅλη τὴν μετριοφροσύνῃ του, ν' ἀναγορευθῆ αὐτοκράτωρ ἀπὸ τὸ στρατὸ τῶν Ἐνωμεταξὺ

λαϊκῆ ἐπανάστασις ἔσπαει μέσα στὴν Κωνσταντινούπολη ἐναντίον τοῦ Βρίγκα, τὸν ὁποῖον και ἐσάρωσε μαζί με ὄλους τοὺς φίλους του.

Τὴν ἐπανάστασις αὐτὴ διηύθυνε ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ γυναικωνίου τοῦ ἡ ἴδια ἡ Θεοφανῶ.

Ἐτοὶ ὁ Νικηφόρος Φωκάς ἐμπῆκε θριαμβευτικῶς στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἀνηγορεύθη συναυτοκράτωρ και συμβασιλεὺς τῶν ἀνηλικῶν παιδιῶν τῆς Θεοφανούς, Βασιλείου και Κωνσταντίνου. Τὸ μόνον πού τὸν ἔμενε τώρα ἦταν νὰ παντρευθῆ τὴν ἀγαπημένην του Θεοφανῶ, ἀν και μερικοὶ χρονιογράφοι ἀναφέρουν ὅτι στὴν ἀρχὴ ὁ Φωκάς τὴν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὸ παλάτι. Μὰ ἴσως αὐτὸ νὰ ἦταν πρὸσχημα, γιὰτι εἶνε βέβαιο ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀναγορευσεῶς του σὲ αὐτοκράτορα, ὁ Νικηφόρος Φωκάς συνεννείτω κρυφὰ μετὴ Θεοφανῶ. Ὡτσοσ ὁ γάμος τους ἔγινε στις 20 Σεβρίου 963.

Ἡ χαρὰ τοῦ Νικηφόρου ἦταν ἀπάνταστη. Ἐξέσασ ἀμέσως ὄλο του τὸ παρελθὸν τὸ ὁποῖον εἶχε ζῆσει σὺν ἀνθρωπῶς ἀφοσιωμένος στὸ Θεὸ, μπροστὰ στὴν εὐτυχία πού τοῦ ἔδινε ἡ ἀπόκτησις τῆς Θεοφανούς. Μὰ οἱ φίλοι του οἱ κληρικοὶ δὲν τὸ εἶχαν ξεχάσει και στις διαμαρτυρίες τους ὁ Φωκάς ἐδικαιολογεῖτο λέγοντας ὅτι λόγοι ἀνώτεροι τὸν εἶχαν ἀναγκάσει νὰ δεχθῆ τὸ θρόνο και νὰ παντρευθῆ τὴν Θεοφανῶ, σὸ πλευρὸ τῆς ὁποίας θὰ ζοῦσε σὺν ἀδελφός. Ὡστόσο ἡ κατὰλήξις πού εἶχε προκαλέσει αὐτὸς ὁ γάμος ἦταν πολὺ μεγάλη και τὸ σκάνδαλο δυνατὸ. Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Πολυεύκτος ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποστηρίξει τὸ Φωκὰ στὴν ἐπικρατήσῃ του, ὅταν ὁ τελευταῖος ἐπῆγε στὴν Ἁγία Σοφία γιὰ νὰ κοινωνήσῃ τὸν ἀπεμάκρυνε σπρώχνοντας τὸν ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα και τὸν ἀπαγόρευσε νὰ ξαναπατήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ ἕνα χρόνον. Ἐνωμεταξὺ κ' ἐν ἄλλο γεγονός ἦρθε γιὰ νὰ μεγαλώσῃ τὴν ἀντίθεση μετ' αὐτοκράτορος και ἐκκλησίας. Ἀπεκαλύφθη στὸν Πατριάρχη ὅτι ὁ Νικηφόρος Φωκάς ἦταν ὁ ἀνάδοχος τοῦ ἐνὸς τῶν παιδιῶν τῆς Θεοφανούς. Ἡ πνευματικὴ αὐτῆ συγγένεια, κατὰ τοὺς θρησκευτικὸς κανόνες, ἦταν ἕνα ἀπολυτὸ κώλυμα σὶδ γάμο πού εἶχε γίνει.

Ὁ Πατριάρχης τότε ἐκάλεσε τὸν αὐτοκράτορα νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τῆς Θεοφανῶ, μὰ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος τὴν ἐλάτρευε, ἀρνήθηκε. Ἐτοὶ ἡ ἀντίθεση εἶχε φθάσει σὸ κατακλῦμα, ὅταν ἔξαφνα παρουσιάστηκε ἕνας παπᾶς ὁ ὁποῖος ὀρκίστηκε ὅτι ὁ ἀνάδοχος τοῦ πριγκίπου δὲν ἦταν ὁ Φωκάς, ἀλλὰ ὁ πατέρας του ὁ Βάρδας. Ὁ Πατριάρχης εἶδε πὺς αὐτὸ ἦταν ψέμμα, μὰ ἐπειδὴ ἐνωμεταξὺ τὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει ὄλοι ἔκανε πὺς τὸ πιστεῖν.

***

Ἐνας γάμος τὸσος ἀνάρμοστος κ' ὁ ὁποῖος ἔτυχε τὸσο κακῆς ὑποδοχῆς, δὲ μπορούσε παρὰ και νὰ καταλήξῃ ἀσχημα, πρᾶγμα πού συνέβη πολὺ γρήγορα. Τὰ γεγονότα πού συνεβῆσαν κατοπιν, ἡ σχέσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους και ἡ δράσις τῆς Θεοφανούς, σ' ὄλη αὐτὴ τὴν περίοδο δὲν εἶνε γνωστὸ παρὰ ὅτις γενικῶς τους μόνον γράμμαι. Ἀς ἀρκεσθοῦμε μόνον σ' αὐτῆς γιὰ νὰ φτάσῃμε στὴν καταστροφὴ πού ἐπακολούθησε.

Ἀγαπώντας μετὰ τοὺς Θεοφανῶ, θαμπωμένος ἀπὸ τὴν ἀσύγκριτὴ ὀμορφίαν τῆς ὁ Νικηφόρος θυσιάσε τὰ πάντα γι' αὐτὴ. Τὰ ὄρα πού τῆς ἔκανε ἦταν ἀμυθῆτου ἀξίως. Ὅταν δὲ τὸ 964 ἔφυγε σ' ἐκπατρία, πῆρε και τὴν Θεοφανῶ μαζί του. Μὰ κατοπιν πόλεμοι ἀλλεπάλληλοι ἐναντίον τῶν Βουλγάρων, τῶν Ἀράβων και τῶν Ρώσων ἀρχισαν, σ' αὐτοὺς ὁποῖους δὲ μπορούσε νὰ ἔχει τὴν Θεοφανῶ κοντὰ του και γι' αὐτὸ ἡ Θεοφανῶ ἀρχισαν νὰ πλῆττει.

Ὁ Νικηφόρος εἶχε ἐναν ἀνηλικῶ, τὸν Ἰωάννη Τσιμισχῆ. Ἦταν σαράντα πέντε χρόνων, μὰ ὄρεκτὰ κομπὸς και ὄρατος. Ὁ συγγενῆς τῆς αὐτὸς μέσα στὴν πλῆξῃ τὴν ὁποία ζοῦσε ἡ Θεοφανῶ ἀρχισαν νὰ τῆς ἀρέσῃ. Τὸ μικρὸ αὐτὸ αἰσθημα δὲν ἀργησε νὰ μεταβληθῆ στὸ σφοδρότερο ἔρωτα, ὁ ὁποῖος ὄδηγησε τὴν αὐτοκράτειρα σὸ ἐγκαλημα. Ὁ Τσιμισχῆς ἦταν πολὺ φιλοδόξος και ἀκόμα μισοῦσε τὸ θεῖο του αὐτοκράτορα ἐπειδὴ τὸν εἶχε ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ στρατὸ, γιὰτι εἶχε νικηθῆ σὲ μιά μάχη.

Βλέποντας τὸν ἔρωτα τῆς αὐτοκράτειρας σκέφτηκε ἀμέσως νὰ τὸν χρησιμοποίησῃ γιὰ τὴν πραγματοποίησῃ τῶν φιλοδοξιῶν του και τῆς ἐδικησῆσῃς του και κατέστρωσε ἀμέσως μὺζι τὸ σχέδιο μιάς συνωμοσίας κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος στὴν ὁποία ἐμυθῆσαν

Τὸν ἐδολοφόνησαν κατὰ τὸν ἀγριώτερο τρόπο.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΡΗΨΟΥ

Του Β. Ούγκο

Άγάπα αυτόν που σ' αγαπά κι' ευτυχισμένη νάσαι κοντά του. Χαίρε! Γίνε του στολίδι λατρεμένο. Σπῆρε ἀπ' τὸ σπῆτι μας σ' αὐτόν, παιδί μου βλογημένο. Πᾶρε μαζί σου τὴ χαρά, σ' ἐμᾶς τὴ θλίψην ἄσε.

Δὲν σὲ κρατοῦμε· σὲ ποθοῦν ἐκείνοι ἀκαρτερώντας· κόρη, νύφη, ἄγγελε, παιδί διπλῆ φωνὴ σὲ κράζει. Δὸς τους ἐλπίδα καὶ σ' ἐμᾶς λαχτάρα καὶ μαράζι. Νὰ βγῆς δακρῶζοντας κι' ἐκεὶ νὰ μῆτς χαμογελώντας.

ΣΤΟΝ ΑΛΦΡΕΔΟ ΤΑΤΤΕ

Του Ἄλφρε ντέ Μυσσέ

Στὸν κόσμο νάσαι τί καλά καὶ τί γλυκεῖα εἶνε ἡ ζῆση! Κάποιο ἀνοιξιᾶτικο ἔλεγεσ δνειρεμένο βράδι, φίλε θωρώντας μὲ χαρὰ τὴ μαγεμένη φύση στοῦ ἀγαπημένου δάσου σου τὸ πράσινο λειβάδι.

Τ' ἀλόγατά μας ἔβροκαν στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα κι' ἐγὼ στὸ πλάι σου τρέχοντας, βουβὰ κυττώντας χάμου τὰ ὄνειράτά μου νὰ πετοῦν γίγους ἄφωνα ὄλοένα καὶ μόνος μου στοχάζομαι βαθεῖα μὲς στὴν καρδιά μου:

«Ἄληθεια εἶνε ὁμορφὴ ἡ ζῶη κ' εἶνε ἡ χαρὰ μεθύσι· νὰ ζῆς χωρὶς ἀπὸ καμμιὰ φροντίδα νὰ τρομάξεις πόσο γλυκά εἶνε, τοὺς θεοὺς τῆς νεότης νὰ γιορτάξεις,

τριάντα χρόνια πού ὁ Θεὸς ὄμισε νάχης ζῆσει, στεφάνια στὸ ποτήρι σου λουλουδιὰ νὰ βάνης καὶ νάχης γέρους φίλους σου, τὸ νιὸν ἄκομα ἂν κάνης».

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ

Του Φρανσουᾶ Κοπέ

Προβάλλει πέρα ἀτέλειωτη μακριὰ ἡ δενδροστοιχία καὶ τὰ κλαριά τ' ἀσάλευτα στὴ βραδυὴν ἠσυχία τὸ χειμωνιάτικο οὐρανό θωρώντας δὲ λυγίζου πού ἡ γέριμας γυμνές φτελιές θωρεῖς πῶς τὸν ἀγγίζουν. Ἄξαφνα ὁ ἥλιος ὁ πλατειὸς καὶ κόκκινος στὴ δύση σὲ μιὰ στιγμή βυθίζεται σιγὰ νὰ ξεψυχήσῃ. Πουλί κανένα κάποτε στὸν ἔρημο λόγγο πέρα τοῦ ἄφρονου δάσου τρέξιμο ἀπ' τὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα καὶ κάτου κελὶ κάποια γρηᾶ στὴ στοῖα κουρασμένη σιμώνει κάτω ἀπ' τὸ μικρὸ δερμάτι της σκυμμένη.

καὶ ἄλλοι δυσαρεστημένοι στρατηγοὶ. Ἡ συνωμοσία αὐτὴ ἀπέβλεπε στὴ δολοφονία τοῦ Φωκά, ἡ ὁποία θὰ γινόταν τῆς 10 μὲ 11 Ἰανουαρίου 969. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα πολλοὶ συνωμοτὰ μεταμφιεσμένοι σὲ γυναῖκες, εἶχαν μπεῖ μέσα στὸ παλάτι καὶ εἶχαν κρυφτεῖ στὰ διαμερίσματα τῆς αὐτοκρατορίας. Τὴ νύχτα ἐνῶ ὁ αὐτοκράτωρ κοιμόταν, εἰδοποιηθέντες ἀπὸ τὴ Θεοφανώ, ἐξόρμησαν καὶ τὸν ἐδολοφόνησαν κατὰ τὸν ἀγνώστου τρόπο. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ταμισηκὸς ἀναγορευτὸν αὐτοκράτωρ. Ἡ Θεοφανώ, ἡ ὁποία τὰ εἶχε ὀργανώσει ὅλα, ἐπελόγησε νὰ παντρευτῆ, γιὰ τρίτη φορὰ, μὲ τὸν Τοιμισακῆ, τὸν ὁποῖο πραγματικὰ ἀγαποῦσε. Μὰ ἤλθε τότε ἡ Νέμεσις τιμωρὸς, στὸ πρόσωπο τοῦ ἀσπληροῦ Πατριάρχου Πολυεύκτου, ὁ ὁποῖος ὅταν ὁ Ταμισηκὸς πῆγε στὴν Ἁγία Σοφία γιὰ νὰ στεφθῆ αὐτοκράτωρ τοῦ ἀπληροῦσε τὴν εἰσοδὸ καὶ τοῦ ἐδήλωσε εἰς δὲ θὰ τὸν ἐστερεε ἐφόσον οἱ δολοφόνου τοῦ Φωκά ἔμεναν ἀτιμώρητοι καὶ ἡ Θεοφανώ βρισκόταν στὸ Παλάτι. Προκειμένου νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τὸ θρόνον καὶ τῆς Θεοφανώ, ὁ Ταμισηκὸς δὲν ἔδισσε οὔτε στιγμή. Ἀρνήθηκε ἀντιόπιστα τὴ συμμετοχὴ του στὸ ἔγκλημα, κατήγγειλε τοὺς συμμετόχους του καὶ ἐξόρμησε τὴ Θεοφανώ σ' ἕνα μοναστήρι τῆς νῆσου Πρώτης. Κατόπιν μίαν ἀποπειρὰς ἐπαυδού τῆς στὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξορίσθηκε στὴν Ἀρμενία ὅπου ἔμεινε μέχρ' τοῦ θανάτου τοῦ Τοιμισακῆ. Τότε, τὸ 976, προσεκλήθη στὴν Κωνσταντινούπολιν, κοντὰ στὰ παιδιὰ τῆς ὁποίας, ἐνγλυκισθέντα, εἶχαν καταλάβει τὸ θρόνον. Μὰ δὲν ἔπαιξε πιά κανένα ρόλο. Πέθανε μέσα στὸ παλάτι, χωρὶς νὰ εἶνε γνωστὴ καν οὔτε ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου τῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΕΣ

Ο ΚΩΛΕΤΤΗΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ἡ ἐπιρροή του στὸ βασιλεῖα Λουδοβίκο Φίλιππο. Οἱ Ἑλληνες Φοιτηταί. Ὅπου πρὸς χάριν τοῦ Κωλέττη παραβιάζονται οἱ Γαλλικοὶ νόμοι. Τὸ σπῆτι τοῦ Κωλέττη. Τὸ νυκτὶ τοῦ Ἑλληνος φοιτητοῦ. Ἐνα λεύκωμα εὐγνωμοσύνης. Ἐνα γλέντι ρωμεῖκο στὸ Παρίσι.

Ὁ περιφάνος Ἑλληὴν πρωθυπουργὸς Κωλέττης, ὅταν ἐστάλη ὀπὸ τὸν Καποδίστρια ὡς Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος στὸ Παρίσι παύθησε σ' ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα ν' ἀποκτήσῃ τέτοια ἐπιρροὴ στὸ βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκο Φίλιππο, ὥστε ἴσχυε σ' αὐτὸν περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸν πρωθυπουργὸ του Γκιζώ. Χαρακτηριστικὸ τῆς ἰσχύος του αὐτῆς καὶ τῶν περιποιήσεων τῆς ὁποίας ἐπιδαφίθηκε στὸν ἐν Παρισίους Ἑλληνας σπουδαστὰς εἶνε καὶ τὸ ἀκόλουθο ἀνέκδοτο.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνην δύο Ἑλληνες νέοι, ὁ Γ. Κραζῆς καὶ ὁ Ι. Βελιάκης εἶχαν πάει στὸ Παρίσι μὲ τὸ σκοπὸ νὰ εἰσαχθοῦν στὴ Γαλλικὴ σχολὴ τῶν Δοκίμων τῆς Βρέστης. Μὲ ἡ εἰσοδὸς τοὺς ἦταν ὀδύνατος, γιὰτι μάλιστα τότε εἶχε ἐκδοθεῖ ἕνας νόμος ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευε τὴν εἰσοδὸ στὶς γαλλικὰς στρατιωτικὰς σχολὰς τῶν ξένων. Ὁ Κωλέττης στὸν ὁποῖο κατέφυγαν οἱ δύο νέοι, ἂν καὶ ἤξερε τὸν ἀπαρρητοκὸ νόμο τοῦς ἐστεῖλε νὰ βροῦν ἀπὸ ἕνα φράκο καὶ κατόπι τοὺς παρακάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν στὸ γραφεῖο τοῦ Πρωθυπουργοῦ Γκιζώ. Ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ τοὺς ἄφησε στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς καὶ σὲ λίγο ἕνας κλητῆρας τοὺς εἰσήγαγε στὸ ἰδιαίτερο Γραφεῖο τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ἐκεῖ ὁ Κωλέττης τοὺς ἐπαρουσίασε σ' αὐτὸν καὶ τοῦ ἐξέθεσε τὴν ὑπόθεσιν τοὺς. Ὁ Γκιζώ, μόνον πὸν περιποιήθηκε θεορῶματα τοὺς νεαροὺς Ἑλληνας, τοὺς ἐξέφρασε τὴ θλίψη του γιὰτι δὲ μπορούσε νὰ ἱκανοποιῆσῃ τὴν ἐπιθυμία τοὺς.

Κατηφεῖς καὶ ἐπελασμένοι οἱ δύο νέοι ἐγκατέλειψαν τὸ πρωθυπουργικὸ Γραφεῖο. Ὅταν ἐβῆγκαν ἔξω ἐρώτησαν τὸν Κωλέττη: «Καὶ τώρα τί θὰ κάνουμε; Θὰ γυρισοῦμε στὴν Ἀθήνα;» «Νὰ πάτε στὴ Βρέστη, φίλοι μου, τοὺς εἶπε. Περᾶστε μάλιστα αὐτὸν νὰ σὰς δώσω καὶ μερικὰ συστατικὰ γράμματα στὸς φίλους μου ἐκεῖ.»

— Στὴ Βρέστη; Γὰ ποῖο λόγο; ρώτησαν ξαφνιασμένοι ἐκείνοι.

— Γὰ νὰ μῆτε στὴ Σχολή.

Κάνοντας τὸ σταυρὸ τοὺς οἱ δύο νέοι ὑπενθύμισαν στὸν Κωλέττη τὴν ἀρνησὴν τοῦ Γκιζώ. Μὰ ἐκείνος τοὺς ἀπάντησε πάλι:

— Πηγαίνετε στὴ Βρέστη γιὰ νὰ μῆτε στὴ Σχολή!

Καὶ πράγματι πρὶν ἀκόμα φτᾶσουν στὴ Βρέστη οἱ δύο Ἑλληνες σπουδασταί, μὰ ἐπιέγουντα διαταγὴ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοὺς ἀνοίγει τις πύλες τῆς Σχολῆς.

Τὴν ἐπίδοσιν αὐτὴν τοῦ Κωλέττη στὸ βασιλεῖα Φίλιππο ἀπέδιδαν οἱ ἐν Ἑλλάδι στὸ ὅτι ὁ Κωλέττης ἦταν θερμὸς Γαλλόφιλος, μὰ αὐτὸ δὲν φαίνεται πιθανόν.

Ὁ Κωλέττης δὲν εἶχε κατακτήσει μόνον τὸ βασιλεῖο. Τὸ σπῆτι του ἦταν τὸ κέντρο ὄλων τῶν στοιχείων, ὄλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Καὶ οἱ βασιλοφρονες καὶ οἱ δημοκρατικοὶ γάλλοι ἔθαύμαζαν τὸν Ἑλληνα πρεσβευτὴ καὶ τοῦ ἐφεροῦσαν μὲ ἔξαιρετικὸ σεβασμὸ. Πρὸς τοὺς Ἑλληνας σπουδαστὰς τῶν Παρισίων ὁ Κωλέττης ἐδειχνε πατρικὴ στοργή. Διαρκῶς τοὺς συμβούλευε καὶ τοὺς ἐδηγοῦσε στὸ δρόμο τοῦ καθήκοντος. Τόσο δὲ φρόντιζε γιὰ τὴν ἡσυχίαν τοὺς καὶ τὴν υγείαν τοὺς, ὥστε εἶχε παρακαλέσει τὴν Γαλλικὴ Ἀστυνομία νὰ τοὺς παρακολουθῆ καὶ νὰ τοῦ ἀναφέρῃ κῶδε παρεστρωπῆ τοὺς. Καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ νεαροὶ Ἕλληνες ἦσαν στενοχωρημένοι οικονομικῶς αὐτὸς εὗρισκε χίλιους δύο τρόπους γιὰ νὰ τοὺς διευκολύνῃ. Ἐτοὶ κάποτε ἔτυχε στὸν κατόπιν λατρὸν φιλόσοφον Πύρρα, ὁ ὁποῖος σπουδάζε τότε στὸ Παρίσι, νὰ χωρεῖ τὴν νοκτὶ του στὸ σπιτονοικίῳ του. Στενοχωρημένος καθὼς ἦταν σφιγμένη καὶ πᾶρ στὸν Κωλέττη καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ χρήματα. Ὁ Κωλέττης δὲν τοῦ ἔδωσε, γιὰτι δὲν εἶχε, τοῦ ζήτησε μόνον ἡ διεύθυνσιν του καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε, ὅτι θὰ φροντίσει γιὰ τὴν ἰδέουσιν του. Καὶ πράγματι τὴν ἄλλη μέρα ἔληγε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν Ἑλληνα σπουδαστῆ. Ἐπειδὴ διως δὲν τὸν βοήθηε στὸ σπῆτι του ἄφησε τὸ ἐπισκεπτήριό του. Ὁ σπιτονοικίῳς βλέποντας ὅτι ὁ μέγιστος Κωλέττης ὁ ἐπιστήθιος φίλος τοῦ βασιλέως, ἐτίμησε δι' ἐπισκέουεως τὸ νοικίῳ του, ξαφνιάστηκε τόσο ὥστε ἐξήτησε συγγνώμην ἀπὸ τὸν Πύρρα γιὰ τὶς ἐνοχλήσεις πού τοῦ εἶχε κάνει ὡς τότε καὶ τὴν παρακάλεσε νὰ μὴ στενοχωρηθῆ πιά γιὰ τὸ νοκτὶ.

Γὰ τὴν τὴν ἀγαθὴ καὶ προστασία τοῦ Κωλέττη, εὐγνωμονώντας οἱ Ἑλληνες φοιτηταί τοῦ Παρισιοῦ, τοῦ προσέφεραν ὅταν ἔφυγε γιὰ τὰς Ἀθήνας ἕνα λεύκωμα μὲσα στὸ ὁποῖο μὲ συγκινητικὰ λόγια τοῦ ἐξέφραζαν τὴν εὐγνωμοσύνην τοὺς καὶ τὸ σεβασμὸ τοὺς. Τὸ λεύκωμα αὐτὸ ἔφερε περὶ εἰς 50 ὑπογραφὰς Ἑλλήνων σπουδαστῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τῶν Θρ. Ζαῖρη, Α. Κουντουριώτη, Δ. Ὁρμανίδου, Ν. Σερπολοῦ καλ.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Κωλέττη ἦταν τόσο ὥστε οὐ μόνον ἐξέφυγε ἡ ὄλοκα ἀπότις δυσχέρειες τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε δύσκολη περίτση ἐβρισκε μιὰ καλὴ διέουδο. Καὶ νὸ μὲν ὁποδεῖς τοῦ ἀνωτέρου: Ἡταν ἀπειρεῖς ἡ ὑποχρεῖσεις τοῦ Κωλέττη πρὸς τὴν ὀριστοκρατία τοῦ Παρισιοῦ καὶ τὸ διπλωματικὸ σῆμα. Μὰ δὲ μπορούσε νὰ τῆς ἀνταποδώσῃ ἑλλείψει ὀλικῶν μέσων. Μὰ γιὰ νὰ ἐσφληρῇ μὲ γιὰ πάντα σφοιστηκε νὰ καλέσῃ ὄλους τοὺς Γάλλους καὶ ξένους ἰαγενεῖς σ' ἕνα γεῦμα ἐντελὸς ρωμεῖκο μὲ ὄρνιθια ψητὰ στὴ σοῖβλα. Καθισμένοι σταυροπόδι γύρω ἀπ' τῆς σοῖβλες οἱ προσκεκλημένοι ἀπῶν δὲν κλαδιὰ ἔφαγαν μὰ τὸ χέρια τοὺς. Τόση δὲ ἐντύπωση τοὺς ἔκανε τὸ γεῦμα αὐτὸ τοῦ Κωλέττη ὥστε ἐπὶ πολλὰ χρόνια κατόπιν τὸ συζητοῦσαν.